

SAATE

Lähettiläjä: Sihteeristö

Vastaanottaja: Valmistelukunta

Asia: Yhteenveto kansalaisfoorumin osallistujien kannanotoista

Kansalaisyhteiskuntaa käsittelevän 24. ja 25.6. pidettävän täysistunnon valmisteleminen valmistelukunnan jäsenille toimitetaan ohessa yhteenveto kansalaisfoorumin osallistujien kannanotoista valmistelukunnan avajaisistunnon ja 7.6.2002 välisenä aikana.

YHTEENVETO KANSALAISFOORUMIN OSALLISTUJIIEN KANNANOTOISTA**Johdanto**

1. Laekenin julistuksella, jolla perustettiin Euroopan tulevaisuutta käsittelevä valmistelukunta, perustettiin myös keskustelufoorumi, jonka välityksellä kansalaisyhteiskuntaa edustavat järjestöt voivat kannanotoillaan ottaa osaa laajempaan keskusteluun. Keskustelufoorumin muotona on jäsenelty verkosto, jolla on oma WWW-sivusto, johon järjestöt voivat rekisteröityä ja lähettää kannanottojaan. Se on toiminut helmikuun lopussa pidetystä valmistelukunnan avajaisistunnosta lähtien.
2. Tähän mennessä 160 järjestöä on rekisteröitynyt ja osallistunut keskusteluun. Keskimäärin on tehty noin kahdeksan rekisteröitymistä viikossa, mutta viime viikkoina tahti on kiihtynyt nopeasti, sillä järjestöjä on pyydetty toimimaan ajoissa voidakseen osallistua kesäkuun toiseen täysistuntoon.
3. 160 rekisteröitynyttä järjestöä edustavat kansalaisyhteiskunnan laajaa poikkileikkausta. Suurimmalla osalla niistä on Euroopan laajuisia kiinnostuksen kohteita, vaikka joukossa on myös monia kansallisia järjestöjä, jotka ovat halunneet rekisteröityä. Kansallisten järjestöjen valikoima on melko epätasainen, sillä jotkin jäsenvaltiot eivät ole ollenkaan edustettuina ja mukana on vain vähäinen määrä ehdokasmaista peräisin olevia järjestöjä.

4. Foorumi jakaantuu neljään ryhmään, joista järjestöjä pyydetään valitsemaan sopivin rekisteröityessään. 160 järjestön jakautuminen ryhmiin on seuraavanlainen:

poliittinen tai julkinen taho (mukaan lukien alueellinen taso)	17
sosioekonominen taho (työmarkkinaosapuolet, ammattiryhmät jne.)	16
akateeminen taho tai pohdintaryhmä	28
kansalaisyhteiskunta, valtioista riippumattomat ja aatteelliset järjestöt ja muut	<u>99</u>
YHTEENSÄ	<u>160</u>

5. Jokaista järjestöä pyydetään laatimaan kannanotto ja yhden sivun mittainen tiivistelmä. Molemmat lähetetään WWW-sivustoon. Kannanottojen suuren määrän ja vaihtelevuuden vuoksi tämä niistä tehty yhteenveto ei ole kaikenkattava. Sen tarkoituksena on pikemminkin erottaa joukosta muutamia pääaiheita ja merkittävimpiä huolenaiheita, jotka kuvastuvat foorumin kannanottojen sisällöstä kokonaisuudessaan. Yhteenvedon on määrä antaa valmistelukunnan jäsenille yleisnäkemyks kansalaisfoorumista ja auttaa siten kansalaisyhteiskuntaa osallistumaan valmistelukunnan työhön. Niitä, jotka haluavat saada kokonaisvaltaisen käsityksen foorumista, pyydetään tutustumaan WWW-sivustolta löytyviin kannanottoihin.
6. Kannanottojen suuren määrän vuoksi foorumista ei voida tehdä sisällöllisiä johtopäätöksiä, mutta tiettyjen aiheiden voidaan havaita toistuvan monissa niistä. Ensimmäisenä voidaan mainita toive nähdä Euroopan unionin toimivan lähempänä niitä, joita se haluaa palvella. Tämä tarkoittaa sekä päätöstentekoa tarkoituksenmukaisella tasolla että sen varmistamista, että EU:n kansalaiset voisivat enemmän osallistua päätösten tekemiseen riippumatta tasosta, jolla ne tehdään. Toiseksi liittyen ensimmäiseen kohtaan tulee pyrkimys lisätä kansalaisyhteiskunnan osallistumista eurooppalaiseen päätöksentekoprosessiin sen muodostavien järjestöjen kautta ja tunnustaa sen erityinen asema perussopimuksessa. Kolmanneksi painotetaan voimakkaasti, että EU:n tulee sekä kunnioittaa perusoikeuksia

sellaisina kuin ne nykyään määritellään että tarpeen tullen laajentaa niitä. Monet järjestöt uskovat, että tämä voidaan saavuttaa täysin vain sisällyttämällä perusoikeuskirja perussopimukseen. Neljänneksi kaikki alakohtaiset eturyhmät korostavat erityisesti tehokasta ja legitiimiä päätöksentekoa, mikä usein vaatii siirtymistä määräenemmistöpäätöksiin ja yhteispäätösmenettelyn soveltamista kullakin kyseessä olevalla politiikan alalla.

7. Näiden laajojen aihealueiden lisäksi on otettu esiin monia muita asioita. Näitä käsitellään seuraavaksi jaettuina neljän ryhmän mukaan, jotka ovat jossakin määrin mielivaltaisia, vaikka ne luotiin foorumin hallinnan helpottamiseksi, sillä on järjestöjä, jotka eivät sovi selvästi mihinkään ryhmään (tästä johtuu neljännen tai "muiden" ryhmän valinneiden suuri määrä).

Poliittinen tai julkinen taho

8. Suurin osa tämän otsikon alle rekisteröityneistä järjestöistä edustaa alueellisia tai paikallisia järjestöjä. Tästä syystä suuri osa niiden kannanottojen sisällöstä liittyy alueellisten elimien rooliin ja asemaan Euroopan unionissa. Jotkut ottavat lähtökohdaksi sen, että perussopimuksessa tulisi tunnustaa kansalaisten oikeus paikallisdemokratiaan, mikä toteutettaisiin mahdollisesti sisällyttämällä Euroopan neuvoston paikallista itsehallintoa käsittelevä peruskirja perussopimukseen. Monet odottavat myös Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 1 artiklan paikallista demokratiaa koskevien määräysten konkreettista täytäntöönpanoa, mikä edellyttää, että päätökset tehdään mahdollisimman lähellä kansalaista ja myös etenkin niiden lainsäädännön kohtien yksinkertaistamista, jotka edellyttävät alueellisen tason täytäntöönpanoa (ja vaativat siis alueellisten ja paikallisten viranomaisten erittäin tiivistä osallistumista kaikkiin lainsäädäntöprosessin vaiheisiin).
9. Jotkut vaativat neljän eri hallintotason eli eurooppalaisen, kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason selkeää tunnustamista. Toiset haluavat alueiden ja paikallisviranomaisten roolin nimenomaista tunnustamista perussopimuksessa, ja monet ovat sitä mieltä, että niin kauan kuin tehtävänjaosta ei ole yksityiskohtaista luetteloa, on tarpeen perustaa tehokas järjestelmä valvomaan toissijaisuusperiaatteen soveltamista (sekä etu- että jälkikäteen).

10. Useissa kannanotoissa viitataan tarpeeseen seurata paremmin Euroopan tasolla tehtyjen päätösten taloudellisia vaikutuksia alueellisiin päätöksentekuelimiin. Joissakin tapauksissa vaaditaan lainsäädäntövaltaa käyttäville alueille oikeutta saattaa asioita käsiteltäväksi Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen, niiden nimenomaista tunnustamista perussopimuksessa ja oikeutta osallistua kansallisten parlamenttien ja Euroopan parlamentin välisen yhteistyöelimen (Cosacin) toimintaan.

Sosioekonominen taho

11. Suhteellisen pieni määrä järjestöjä on rekisteröitynyt tähän ryhmään. Yleensä ne edustavat työntekijöiden etuja tai erityisiä talouden aloja, kuten osuuskuntia ja julkisia palveluita.
12. Monet näistä järjestöistä ajavat parempaa tasapainoa talouspolitiikan ja sosiaalisten tavoitteiden välille. Vaaditaan joidenkin eurooppalaisen yhteiskuntamallin ydintekijöiden, kuten esimerkiksi täystyöllisyyden tavoittelun, sisällyttämistä selvästi perussopimukseen. Jotkin järjestöt vaativat enemmän painoarvoa osuuskuntasektorille ja yleisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen alalle. Vaaditaan työmarkkinaosapuolten välistä institutionalisoitua vuoropuhelua, johon sisältyisi osallistujien määrän kasvattaminen edustavuuden lisäämiseksi. On otettu myös esiin kysymys suuremmasta työntekijöiden osallistumisesta. Monet järjestöt ehdottavat perusoikeuskirjan sisällyttämistä perussopimukseen sosiaalisten perusoikeuksien laajemman tunnustamisen edistämiseksi.

Akateeminen taho tai pohdintaryhmä

13. Akateemisten laitosten ja pohdintaryhmien osallistuminen kansalaisfoorumiin on välttämättä melko erilaatuista kuin monien kansalaisjärjestöjen. Monet niiden ehdotuksista eivät välttämättä hyödytä minkään tietyn eturyhmän asiaa vaan vievät pikemminkin eteen päin

laajempaa, Euroopan unionin tulevaa rakennetta koskevaa keskustelua. Monissa on hahmoteltu tulevan perustuslain mahdollisia malleja; on muun muassa ehdotettu, miten yhteisöt ja unioni voitaisiin yhdistää ja miten pilarirakennetta voitaisiin mukauttaa. Monet ovat käsitelleet yksittäisiä aiheita, joita valmistelukunta on jo tarkastellut (esimerkiksi toimivallanjakoa).

14. Monet opiskelijaryhmät ovat laatineet ehdotuksen Euroopan perustuslaiksi tai jonkinlaisen manifestin. Monet pohdintaryhmät ovat esittäneet ajatuksia tulevista institutionaalisista järjestelyistä, muiden muassa yksityiskohtaisia ehdotuksia komission puheenjohtajan valinnasta ja YUTP:n korkean edustajan tulevasta roolista. Ajatus yhteisestä kielestä on otettu esiin, kuten myös mahdollisuus luoda alueellisia unioneja, jotka voisivat toimia EU:n sisäisinä ryhminä. Vaaditaan myös suurempaa avoimuutta lobbauskäytäntöihin.

Kansalaisyhteiskunta, valtioista riippumattomat ja aatteelliset järjestöt ja muut

15. Ehdottomasti suurin osa järjestöistä on rekisteröitynyt tähän ryhmään. Tämän vuoksi aiheiden valikoima on laaja. Voidaan kuitenkin tunnistaa useita selviä kiinnostuksen kohteita.
16. Monet sosiaalisektorin järjestöt ovat rekisteröityneet tähän ryhmään. Useat niiden huolenaiheista menevät päällekkäin sosioekonomisessa ryhmässä esitettyjen kanssa (ks. edellä). Mukana on kuitenkin myös järjestöjä, jotka ovat erityisen kiinnostuneita sukupuolten tasa-arvosta ja perheiden tukemisesta. On havaittavissa pyrkimys aktiivisempaan tasa-arvopolitiikkaan, myös sukupuolikysymyksen valtavirtaistamiseen kaikilla tärkeimmillä politiikan alueilla. Monet järjestöt haluaisivat painottaa enemmän inhimilliseen kehitykseen pyrkivää politiikkaa, kuten perheiden tukemista ja köyhyyden torjumista. Jotkut viittaavat avoimen koordinoinnin lisääntyvään käyttöön sosiaalisektorilla ja pyytävät, että se tunnustettaisiin virallisesti perussopimuksessa. Monissa kannanotoissa pyydetään unionia tunnustamaan selkeästi suuremman sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tavoite. Vaaditaan yhtenäisempää ja kestävämpää yhteistä maatalouspolitiikkaa.

17. On useita järjestöjä, jotka ovat kiinnostuneita kehitysalasta. Monet niistä korostavat, että on tärkeää asettaa kehityspolitiikka ja köyhyyden poistaminen ulkopolitiikan ytimeen, ja ne haluavat säilyttää erillisen kehitysasioiden organisatorisen rakenteen sekä komissiossa että neuvostossa. Jotkut vaativat, että perussopimuksia muutettaisiin kehityspolitiikan keskeisen roolin tuomiseksi paremmin esiin ja oikeusperustan luomiseksi kansalaisyhteiskunnan kanssa käytävää keskustelua varten. On esitetty, että Euroopan kehitysrahasto liitettäisiin yhteisön talousarvioon ja että kehityspolitiikasta tulisi yhteisön ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan kuuluva asia.
18. Monet ympäristöalan järjestöt toivovat ympäristönsuojelun ja kestävä kehityksen merkityksen selvempää tunnustamista. Erityisesti mainitaan kestävä kehityksen parempi huomioiminen yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä, määräenemmistö päätösten ja yhteispäätös menettelyn ulottaminen ympäristöpäätöksiin (etenkin EY:n perustamissopimuksen 175 artiklan 2 kohdan osalta) ja ympäristöoikeuksien sisällyttäminen perusoikeuskirjaan.
19. Tähän ryhmään kuuluu myös ihmisoikeuksien alalla toimivien järjestöjen kannanottoja. Yleensä ottaen nämä järjestöt pyrkivät siihen, että ihmisoikeuskysymys säilyisi kaikkien politiikkojen keskeisenä osatekijänä ja että sen painoarvo yhä kasvaisi. Useimmat esittävät perusoikeuskirjan sisällyttämistä perussopimukseen, ja monien mielestä tähän tulisi liittyä perusoikeuskirjan jonkinlainen vahvistaminen. Jotkut haluaisivat parempia säännöksiä sukupuolten välisen tasa-arvon, lapsen oikeuksien ja perheen sekä vammaisten suojelun varmistamiseksi.
20. Useat kulttuurialan järjestöt toimittivat tähän ryhmään kuuluvia kannanottoja. Ne ajavat paljon voimakkaampaa kulttuurin huomioimista tulevassa Euroopan unionissa, voimakkaampaa sitoutumista EY:n perustamissopimuksen 151 artiklan nykyisiin määräyksiin ja päätöksentekoa määräenemmistö päätöksillä ja yhteispäätös menettelyllä. Monet haluavat koulutuksen monimuotoisuuden sekä tasa-arvoisen koulutukseen pääsyn virallista tunnustamista perussopimuksessa. Toivotaan myös erillistä oikeusperustaa urheilun tukemiselle.

21. Useat uskonnolliset järjestöt esittävät, että tulevaan perustuslainomaiseen sopimukseen kuuluisi hengellinen elementti, jossa selkeästi tunnustettaisiin Euroopan uskonnollinen ja hengellinen perintö. Monet tahtoisivat myös, että julistus nro 11 kirkkojen aseman kunnioittamisesta sisällytettäisiin perussopimukseen.
22. Monet kansalaisia edustavat järjestöt ovat lähettäneet tähän ryhmään kannanottoja. Ne ajavat yleensä ottaen suurempaa avoimuutta EU:n toiminnassa ja yksittäisten kansalaisten osallistumisen lisäämistä mahdollisimman paljon uutta teknologiaa hyväksi käyttäen. Monet esittävät yhteistä kansanäänestystä tai kansallisten kansanäänestysten takaamista perustamissopimuksesta, johon valmistelukunnan työskentelyn niiden mielestä tulisi päätyä. On myös kannanottoja useilta eri poliittisilta puolueilta samoin kuin Eurooppa-aiheeseen liittyviltä järjestöiltä (sekä Euroopan yhdentymistä/liittovaltiota kannattavilta että euroskeptikoilta). Jotkut niistä haluaisivat Euroopalle liittovaltiopohjaisen perustuslain ja joissakin ehdotuksissa on yksityiskohtaisia esityksiä mahdollisista tulevista institutionaalisista rakenteista. Toisaalta useat järjestöt ilmaisevat huolensa varsinkin jatkuvasta demokratian periaatteiden noudattamisen puutteesta EU:n puitteissa ja ilmaisevat odottavansa kansallisilta eduskuntalaitoksilta suurempaa osallistumista.

Seuranta

23. Tämä yhteenveto kattaa kaikki keskustelufoorumin saamat kannanotot ensimmäisestä kesäkuun täysistunnosta lähtien (7. kesäkuuta 2002). Järjestöjä rekisteröityy lisää koko ajan ja niitä myös rohkaistaan tekemään niin. WWW-sivustoa voivat tietenkin käyttää kaikki, myös valmistelukunnan jäsenet, ja valmistelukunnan sihteeristö jatkaa osaltaan tiiviisti kannanottojen seurantaa.